

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
САДІВНИЦТВА

Факультет лісового і садово-паркового господарства

Кафедра геодезії, картографії і кадастру

**Кирилюк В.П., Романчук С.В., Шемякін М.В.,
Боровик П.М., Драгоненко В.І.**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
«ГАЛУЗЕВІ КАДАСТРИ»

галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»
спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»
освітній рівень «Магістр»

Умань – 2020

Кирилюк В.П. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Галузеві кадастри». Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво». Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій». Освітній рівень «Магістр» / В.П. Кирилюк, С.В. Романчук, М.В. Шемякін, П.М. Боровик, В.І. Драгоненко. – Умань : УНУС, 2019. – 36 с.

Рецензенти: доктор сільськогосподарських наук, професор Балабак А.Ф.
(Уманський національний університет садівництва);

кандидат сільськогосподарських наук, доцент Коваль С.А.
(Уманський національний університет садівництва).

Схвалено на засіданні кафедри геодезії, картографії і кадастру (протокол №5 від 6 січня 2020 р.).

Рекомендовано до видання науково–методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва (протокол №2 від 3 лютого 2020 р.).

**© В.П.Кирилюк, С.В. Романчук,
М.В. Шемякін, П.М. Боровик,
В.І. Драгоненко, 2020**

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1 Закон України «Про державний земельний кадастр»	5
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2 Класифікація угідь в земельному кадастрі, системи і способи їх використання	8
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3 Планово-картографічні матеріали державного земельного кадастру	16
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4 Грошова оцінка земель водного фонду	21
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5 Визначення грошової оцінки земель лісового фонду	27
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6 Кадастр ресурсів тваринного світу	32

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації призначені для полегшення засвоєння дисципліни «Галузеві кадастри» і контролю знань студентів.

Вони визначають склад, зміст, послідовність і способи виконання практичних робіт і самостійного опрацювання матеріалу з дисципліни «Галузеві кадастри».

Практичні роботи студенти виконують самостійно і під наглядом викладача на практичних заняттях. Після перевірки звітних матеріалів з практичних робіт викладачем та виправлення вказаних недоліків, практичні роботи захищаються студентом і заліковуються викладачем.

Вивчення матеріалу курсу студенти виконують з використанням раніше одержаних знань з дисципліни, матеріалів, рекомендованих для самостійного опрацювання, а також матеріалу, одержаного на аудиторних заняттях в період семестру.

У рекомендаціях для полегшення засвоєння матеріалу наведені посилання на розділи підручника, рекомендовані для самостійного опрацювання, та контрольні питання для самоперевірки.

Оволодіння відповідними навиками із галузевих кадастрів дозволить належним чином здійснити підготовку професійних навиків із спеціальності.

Методичні рекомендації призначені для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій».

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

Тема : Закон України «Про державний земельний кадастр»

Мета роботи: ознайомитись із основин законодавчим документом (його змістом та основними положеннями) в галузі ведення Державного земельного кадастру та навчитися його застосовувати при вирішенні питань щодо регулювання земельно-кадастрових робіт.

План заняття

Вступ

Розділ 1. Основні положення ЗУ «Про ДЗК»

Таблиця 1.1 Аналіз статей ЗУ «Про ДЗК»

Таблиця 1.2 Перелік похідних документів до ЗУ «Про ДЗК»

Висновок

Теоретична частина

Після проголошення незалежності України зміст, призначення і порядок ведення державного земельного Кадастру законодавчо закріплено в Земельному кодексі України (2001 р.) і у Законі України "Про Державний земельний кадастр" (2011 р.).

Відповідно до **статті 1** Закону України "Про Державний земельний кадастр" **державний земельний кадастр** – єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами.

Відповідно до **статті 2** Закону України "Про Державний земельний кадастр" Державний земельний кадастр ведеться з метою інформаційного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб при:

- регулюванні земельних відносин;
- управлінні земельними ресурсами;
- організації раціонального використання та охорони земель;
- здійсненні землеустрою;
- проведенні оцінки землі;
- формуванні та веденні містобудівного кадастру, кадастрів інших природних ресурсів;
- справлянні плати за землю.

Призначенням державного земельного кадастру (Стаття 194 Земельного кодексу України) є забезпечення необхідною інформацією органів державної влади та органів місцевого самоврядування, заінтересованих

підприємств, установ і організацій, а також громадян з метою регулювання земельних відносин, раціонального використання та охорони земель, визначення розміру плати за землю і цінності земель у складі природних ресурсів, контролю за використанням і охороною земель, економічного та екологічного обґрунтування бізнес-планів та проектів землеустрою.

Практична частина

1. Отримати роздатковий матеріал (ЗУ «Про Державний земельний кадастр»).
2. Ознайомитись із основними положеннями Закону.
3. Оформити у вигляді таблиці номера, назви статей та їх короткий зміст (про що в ній йдеться).
4. Оформити у вигляді таблиці назви та перелік нормативних та законодавчих документів що стосуються окремих питань ЗУ «Про ДЗК».
5. Дати аналіз відомостей і статей ЗУ «Про ДЗК».

Вступ

Призначення та основні завдання ЗУ «Про ДЗК» при регулюванні земельних відносин.

Розділ 1

Особливості прийняття та дата прийняття ЗУ «Про ДЗК»

Особливості прийняття та дата прийняття ЗУ «Про ДЗК» (ким і коли прийнятий та затверджений документ), його основні положення.

Таблиця 1.1

Аналіз статей ЗУ «Про ДЗК»

Номер та назва статті	Короткий зміст статті

Таблиця 1.2

Перелік похідних документів до ЗУ «Про ДЗК»

Номер та назва статті ДЗК	Перелік похідних документів

Висновок

Роль ЗУ «Про ДЗК» при регулюванні земельно-кадастрових робіт.
Доцільність застосування при регулюванні земельних відносин.

Питання для самоконтролю

1. Розкрити зміст державного земельного кадастру.
2. У чому полягає призначення державного земельного кадастру?
3. На які види поділяється земельний кадастр залежно від змісту і порядку його проведення?
4. Яке завдання основного земельного кадастру?
5. Що таке поточний земельний кадастр?
6. Від чого залежить точність земельно-кадастрових робіт?
7. Назвати основні принципи земельного кадастру.
8. З чим пов'язане розширення змісту земельного кадастру?

Рекомендована література

1. Володін М.О. Основи земельного кадастру: Навчальний посібник / М.О. Володін. – К., 2000. – 320 с.
2. Державний земельний кадастр: Підручник / М. Г. Ступень, О. Я. Микула, Є. С. Лавейкіна та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – Львів, 2011. – 309 с.
3. Закон України «Про державний земельний кадастр» (зі змінами) // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 8.
4. Земельний кодекс України (зі змінами) // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 3-4.
5. Магазинщиков Т.П. Земельний кадастр: Підручник / Т.П.Магазинщиков. – Львів : Світ, 1991. – 452 с.
6. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів : «Новий Світ-2000», 2006. – 336 с.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

Тема : Класифікація угідь в земельному кадастрі, системи і способи їх використання

Мета роботи: навчитися аналізувати таблиці експлікації угідь, оформляти та складати відповідну текстову та планово-картографічну документацію для цілей державного земельного кадастру.

План заняття

Вступ

Розділ 1. Аналіз існуючого використання земель

Таблиця 1.1 Експлікація земель за складом угідь

Аркуш 1. План існуючого використання земель

Розділ 2. Категорії земель

Таблиця 2.1 Експлікація земель за категоріями

Розділ 3. Ґрунти

Таблиця 3.1 Експлікація агровиробничих груп ґрунтів

Висновок

Теоретична частина

Україна володіє великими земельними ресурсами. Її земельний фонд складає 60,3 млн. гектарів. Це безцінне національне багатство, здатне при ефективному управлінні забезпечити гідне життя її громадянам.

Майже 70% території країни займають сільськогосподарські угіддя, понад 17% – ліси і лісовкриті площі. Міста й інші населені пункти займають більш як 6,9 млн. га земельного фонду, або 11,4%.

Експлікація земельних угідь це пояснення умовних позначень земельних угідь, що вживаються в планах (землекористування, внутрішньогосподарського пристрою і ін.) і на картах (ґрунтових, агрохімічних і ін.). Експлікація земельних угідь, представлена у формі таблиці, містить числові дані загальної площі землекористування, зображені на плані, і площ окремих видів угідь; у особливому рядку приводяться умовні знаки, що позначають різні елементи плану. Перед складанням експлікації земельних угідь проводять загальне поконтурне обчислення площ за матеріалами наземної зйомки або аерофотознімання. Експлікація земельних угідь служить довідковим матеріалом при плануванні та управлінні виробництвом; використовується як самостійний обліково-земельний документ при оформленні земельних балансів органами землеустрою.

Комплекс робіт включає: добір планово-картографічних та інших матеріалів; розбивку на секції, нумерацію контурів, обчислення площ секцій і ув'язування їх із загальною площею; обчислення площ контурів угідь й ув'язку їх із площею секції; оформлення кальки контурів: нанесення меж секцій, виписування їх номерів і площ, креслення рамки, позарамкових написів, штампа й інших елементів оформлення; складання експлікації земель,

написання пояснювальної записки, систематизацію матеріалів, формування їх у справу, свідчення, унесення виправлень; розмноження експлікації і пояснювальної записки.

Класифікація земель передбачає їх розподіл за найбільш характерними ознаками. За земельним законодавством України такою ознакою є цільове призначення земель, під яким розуміємо їх нормативне цільове використання, тобто встановлений у нормативному порядку правовий режим використання земель, або їх правовий статус, залежно від видів діяльності суб'єктів права власності на землю та права користування землею або суспільних інтересів.

За **цільовим призначенням землі України** поділяються на дев'ять категорій (Стаття 19. Категорії земель. Земельного кодексу):

- а) землі сільськогосподарського призначення;
- б) землі житлової та громадської забудови;
- в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;
- г) землі оздоровчого призначення;
- г) землі рекреаційного призначення;
- д) землі історико-культурного призначення;
- е) землі лісогосподарського призначення;
- є) землі водного фонду;
- ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Земельні ділянки кожної категорії земель, які не надані у власність або користування громадян чи юридичних осіб, можуть перебувати у запасі.

Землі сільськогосподарського призначення, які є найціннішим ресурсом держави і забезпечують найголовніші потреби суспільства.

В статті 22 (Визначення земель сільськогосподарського призначення та порядок їх використання) відмічається що:

1. Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей.

2. До земель сільськогосподарського призначення належать:

- а) сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги);
- б) несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, ползахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісогосподарського призначення, землі під господарськими будівлями і дворами, землі під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо).

До **земель житлової та громадської забудови** (Глава 6. Землі житлової та громадської забудови) належать земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських

будівель і споруд, інших об'єктів загального користування.

Використання земель житлової та громадської забудови здійснюється відповідно до генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, плану земельно-господарського устрою з дотриманням державних стандартів і норм, регіональних та місцевих правил забудови.

До **земель природно-заповідного фонду** (Глава 7. Землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення) включаються природні території та об'єкти (природні заповідники, національні природні парки, біосферні заповідники, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища), а також штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва).

До **земель оздоровчого призначення** належать землі (Глава 8. Землі оздоровчого призначення), що мають природні лікувальні властивості, які використовуються або можуть використовуватися для профілактики захворювань і лікування людей.

На землях оздоровчого призначення забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно вплинути на природні лікувальні властивості цих земель.

На територіях лікувально-оздоровчих місцевостей і курортів встановлюються округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони.

У межах округу санітарної (гірничо-санітарної) охорони забороняються передача земельних ділянок у власність і надання у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам для діяльності, несумісної з охороною природних лікувальних властивостей і відпочинком населення.

До **земель рекреаційного призначення** (Глава 9. Землі рекреаційного призначення) належать земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації.

До **земель історико-культурного призначення** (Глава 10. Землі історико-культурного призначення) належать землі, на яких розташовані пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби.

Землі історико-культурного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Навколо історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, музеїв просто неба, меморіальних музеїв-садиб, пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів) встановлюються зони охорони

пам'яток із заборною діяльністю, що шкідливо впливає або може вплинути на додержання режиму використання таких земель.

До **земель лісового фонду** належать землі (Глава 11. Землі лісогосподарського призначення), вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства. Земельні ділянки лісового фонду за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування надаються у постійне користування спеціалізованим державним або комунальним лісогосподарським підприємствам, а на умовах оренди – іншим підприємствам, установам та організаціям, у яких створено спеціалізовані лісогосподарські підрозділи, для ведення лісового господарства, спеціального використання лісових ресурсів і для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних цілей, проведення науково-дослідних робіт тощо.

Громадянам та юридичним особам замкнені земельні ділянки лісового фонду площею до 5 гектарів, які перебувають у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств, можуть передаватись безоплатно або за плату у власність.

Землями **водного фонду визначаються землі** (Глава 12. Землі водного фонду), зайняті морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також: островами, прибережними захисними смугами вздовж морів, річок, навколо водойм, гідротехнічними та іншими водогосподарськими спорудами та каналами, включаючи смуги відведення для них та берегові смуги водних шляхів.

Основними користувачами на землях водного фонду є державні водогосподарські організації, яким земельні ділянки надаються у постійне користування для догляду за водними об'єктами, прибережними захисними смугами, смугами відведення, береговими смугами водних шляхів та гідротехнічними спорудами.

Замкненні природні водойми площею до 3 гектарів за рішенням органів виконавчої влади або місцевого самоврядування можуть безоплатно передаватись у власність громадянам та юридичним особам. Земельні ділянки водного фонду можуть передаватись їм для сінокосіння, рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних цілей та проведення науково-дослідних робіт на умовах оренди.

Землями промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (Глава 13. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення) визнаються земельні ділянки, надані в установленому порядку підприємствам, установам та організаціям для здійснення відповідної діяльності.

Сучасна класифікація виділяє **сільськогосподарські угіддя**, до яких належать землі, що безпосередньо використовуються для виробництва сільськогосподарської продукції: рілля, багаторічні насадження, сінокоси і пасовища, а також перелоги.

Окремому обліку підлягають інші угіддя:

- лісові площі;
- деревно-чагарникові насадження;
- болота;
- землі, зайняті під водою;
- дорогами, прогонами і просіками; будівлями;
- дворами, вулицями, площами; інші землі, не використовувані у сільському господарстві.

До ріллі відносять земельні ділянки, які систематично обробляються під посіви сільськогосподарських культур, а також чисті пари, включаючи посіви багаторічних трав у полях сівозмін зі строком користування, передбаченим сівозмінами, і вивідні поля. Міжряддя садів та інших багаторічних насаджень, тимчасово використовувані під посіви сільськогосподарських культур, у площу ріллі не включаються, а обліковуються як площі багаторічних насаджень. Так само до ріллі не відносять ділянки поліпшених сінокосів і культурних пасовищ, розорані на період оновлення травостою, а також зайняті посівами поперелніх культур (протягом не більше двох років), розорані з метою створення на них багаторічних пасовищ або поліпшених сінокосів.

До багаторічних насаджень відносяться земельні ділянки, зайняті штучно створеними деревними, чагарниковими або трав'янистими багаторічними насадженнями, здатними давати Урожай плодово-ягідної, технічної або лікарської продукції. Обліку підлягають всі багаторічні насадження, в тому числі розміщені на терасах.

Практична частина

1. Отримати планово-картографічний матеріал згідно варіанту.
2. Оформити план існуючого використання земель.
3. Скласти експлікацію земель за складом угідь.
4. Скласти експлікацію земель за категоріями.
5. На планово-картографічному матеріалі провести ілюмінвання відповідних категорій земель.
6. Скласти експлікацію агровиробничих груп ґрунтів.
7. На планово-картографічному матеріалі провести ілюмінвання агровиробничих груп ґрунтів.

Вступ

Поняття Державного земельного кадастру. Структура Державного земельного кадастру згідно ЗУ «Про Державний земельний кадастр».

Розділ 1

Аналіз існуючого використання земель

Назва і місце знаходження сільської ради. Загальна площа території сільської ради. Опис суміжних територій. Характеристика населених пунктів, що розміщені на території ради. Характеристика земель за складом угідь.

Таблиця 1.1

Експлікація земель за складом угідь

Назва угідь			Площа, га	
Рілля				
Багаторічні насадження	Всього			
	В т. ч. під садами			
Сінокоси	Всього			
	В тому числі	Заливні	Всього	
			В т. ч. поліпшені	
		Суходільні	Всього	
			В т. ч. поліпшені	
	Заболочені			
3 них	Чисті			
	Зарослі деревно-чагарниковою рослинністю			
Пасовища	Всього			
	В тому числі	Суходільні		
		3 них		
		Заболочені		
		3 них		
3 площ природних заболочених				
Перелоги				
Лісові смуги				
Всього сільськогосподарських угідь				
Лісові площі				
Деревно-чагарникові насадження				
Болота				
Землі, зайняті під водою				
Дорогами, прогонами і просіками				
Громадськими дворами, вулицями і площами				
Порушені				
Інші землі				
Загальна площа				

Розділ 2

Категорії земель

В даному розділі необхідно дати коротку характеристику земель по категоріям.

Експлікація земель за категоріями

№	Назва категорії	Площа, га
1	Землі сільськогосподарського призначення	
2	Землі житлової та громадської забудови	
3	Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	
4	Землі оздоровчого призначення	
5	Землі рекреаційного призначення	
6	Землі історико-культурного призначення	
7	Землі лісгосподарського призначення	
8	Землі водного фонду	
9	Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	
Всього		

Розділ 3 Ґрунти

Складання і призначення картограми агро виробничих груп ґрунтів при впорядкуванні території та технологічній характеристиці полів сівозмін і робочих ділянок.

Експлікація агро виробничих груп ґрунтів

№	Шифр	Назва агрогрупи	Площа, га

Висновок

Роль Державного земельного кадастру в системі земельних відносин України.

Графічні матеріали

Аркуш 1. План існуючого використання земель

Межі території сільської ради, межі контурів і видів угідь, міри ліній, нумерація точок і суміжностей, площі контурів угідь, опис суміжних територій або землекористувань.

Аркуш 2. Картограма агро виробничих груп ґрунтів

Межі і шифри агро виробничих груп ґрунтів та їх площі (коричневим кольором), границі заплавних земель (синім кольором).

Питання для самоконтролю

1. Що є об'єктом державного земельного кадастру?
2. На які категорії поділяються за цільовим призначенням всі землі України як об'єкт земельного кадастру?
3. Які землі відносять до земель сільськогосподарського призначення?
4. Яка відмінність між землями сільськогосподарського призначення і сільськогосподарськими землями?
5. Що є основною земельно-кадастровою одиницею?
6. Що являє собою земельна ділянка як основна земельно-кадастрова одиниця?
7. На яких правах може використовуватись земельна ділянка?
8. Назвати права власників землі і землекористувачів (у тому числі орендарів).
9. Назвати обов'язки власників землі і землекористувачів (у тому числі орендарів).
10. Що є елементом земельного кадастру?
11. Що називається угіддям?
12. Як класифікуються угіддя при земельному кадастрі?
13. Назвати сільськогосподарські угіддя.
14. Назвати несільськогосподарські угіддя.
15. Як поділяються сінокоси залежно від природно-історичних властивостей?

Рекомендована література

1. Володін М.О. Основи земельного кадастру: Навчальний посібник / М.О. Володін. – К., 2000. – 320 с.
2. Державний земельний кадастр: Підручник / М. Г. Ступень, О. Я. Микула, Є. С. Лавейкіна та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – Львів, 2011. – 309 с.
3. Закон України «Про державний земельний кадастр» (зі змінами) // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 8.
4. Земельний кодекс України (зі змінами) // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 3–4.
5. Магазинщиков Т.П. Земельний кадастр: Підручник / Т.П.Магазинщиков. – Львів : Світ, 1991. – 452 с.
6. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів : «Новий Світ-2000», 2006. – 336 с.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Тема : Планово-картографічні матеріали державного земельного кадастру

Мета роботи: навчити студентів аналізувати планово-картографічну документацію території сільської ради.

План заняття

Вступ

Розділ 1. Аналіз планово-картографічної документації території сільської ради

Таблиця 1.1 Контурна відомість

Висновок

Теоретична частина

Головною метою проведення топографо-геодезичних вишукувань є отримання доброякісного планово-картографічного матеріалу. Плани та карти використовують як документальну кадастрову основу, яка, віддзеркалюючи звичну ситуацію земної поверхні, несе також і суттєве кадастрове навантаження у вигляді інформації про земельні угіддя, будівлі і споруди, промислові об'єкти, шляхи, залізниці і т. п., відокремлюючи і розмежовуючи адміністративно-територіальні угруповання земель, землеволодіння і землекористування.

Ведення державного земельного кадастру супроводжується документами і матеріалами, оформленими належним чином. Земельно-кадастрова документація поділяється на текстову і картографічну. Текстові документи і матеріали містять словесну (вербальну, семантичну) інформацію про об'єкт і суб'єкт земельного кадастру. Вони ведуться у вигляді рішень, розпоряджень державних органів з питань регулювання правового режиму земель про передачу їх у власність, надання у користування та укладання земельно-правових угод (купівля, продаж, оренда, застава, обмін земель). Ці документи і матеріали стосуються правової сторони земельного кадастру і переважно займають невелику питому вагу у земельно-кадастровій справі.

Картографічна документація ведення земельного кадастру представлена відповідними картографічними матеріалами, зміст яких ілюструє відомості земельно-кадастрових документів на картографічній основі. Для ведення земельного кадастру використовують переважно матеріали аерофотознімань та матеріали наземних зйомок для окремих земельних ділянок. Картографічні матеріали є основою для постійного ведення земельного кадастру. Між картографічними і текстовими матеріалами існує тісний зв'язок і вони ведуться нерозривно. Картографічні матеріали забезпечують наочність території, на якій ведеться кадастр, ліквідують можливість пропусків або дублювання площ при

земельному кадастрі. Ведення земельного кадастру без картографічного матеріалу практично неможливе. Картографічні матеріали дають вихідну інформацію для первинного заповнення текстових земельно-кадастрових документів, а також внесення змін, що відбуваються у використанні земель.

Основними картографічними матеріалами, які служать основою для ведення державного земельного кадастру, є: кадастрові плани земельної ділянки, кварталу, зони, населеного пункту; чергові кадастрові плани, які створюються в межах кадастрового кварталу, кадастрової зони або населеного пункту в цілому; індексні кадастрові карти (плани). При земельному кадастрі використовуються і картографічні матеріали, складені за результатами проведених спеціальних обстежень та оцінки – це ґрунтові плани, картограми забезпеченості ґрунтів поживними речовинами, меліоративного і геоботанічного стану земель, їх придатності для використання, крутизни схилів, а також плани (картограми) оцінки земель. Крім того, при веденні державного земельного кадастру використовують проекти роздержавлення і приватизації земель.

Планово-картографічною основою земельного кадастру є планово-картографічні матеріали у графічному вигляді або цифровій інтерпретації, для отримання яких виконується комплекс топографо-геодезичних, картографічних і зйомочно-кадастрових вишукувань.

До планово-картографічного матеріалу, який забезпечує ведення державного земельного кадастру, відносять: кадастрові плани і карти, включаючи матеріали їх оновлення; плани виконавчих зйомок; матеріали інвентаризації земель; матеріали межування території населених пунктів, сільських і селищних Рад, окремих землеволодінь і землекористувань; карти і плани спеціального призначення, в тому числі: ґрунтового покриття, зонування території населених пунктів, земельно-оцінювальних робіт та інші.

В планово-картографічних кадастрових матеріалах міститься інформація загально-географічного характеру, включаючи ситуацію, рельєф, пункти державної геодезичної мережі, а також дані про межі територій окремого адміністративного підпорядкування, землеволодінь і землекористувань та ідентифікаційні кадастрові номери відповідних земельних ділянок; категорії земель, земельні угіддя та інші дані.

Актуальність кадастрової інформації на планах і картах забезпечується шляхом систематичних фіксацій змін в стані земельних об'єктів, поновленням і коректуванням змісту цих об'єктів, а також їх повторним зніманням.

Для фіксації поточних змін застосовують аерофото- і космічну зйомку, дані яких можуть доповнюватися безпосередніми вимірами в натурі з використанням інструментальних та напівінструментальних методів зйомок.

Інвентаризація земель проводиться виходячи з принципів плановості, достовірності та повноти даних, послідовності і стандартності процедур, доступності використання інформаційної бази, узагальнення даних з додержанням єдиних засад та технології їх обробки.

Практична частина

1. Отримати планово-картографічний матеріал згідно варіанту.
2. Зробити ксерокопію плану землекористування (рис.1.1).
3. Пронумерувати на плані контури починаючи з північно-західної сторони.
4. Оформити у вигляді таблиці № контуру, назви виду угіддя та їх короткий опис (табл. 1.1).

Вступ

Значення текстових і планово-картографічних матеріалів для ведення державного земельного кадастру.

Розділ 1

Аналіз планово-картографічної документації території сільської ради

Провести пошук інформації про об'єкт дослідження за допомогою відкритих джерел мережі Інтернет, атласів, довідників, підручників, науково-популярних та інших видань щодо історичного розвитку та особливостей використання території сільської ради, а також доступних планово-картографічних матеріалів, до яких відносяться: топографічні карти, тематичні карти з атласів, плани місцевості, аерофотознімки, космічні знімки, відомості з Публічної кадастрової карти України.

Таблиця 1.1

Контурна відомість

№ контуру	Умовне позначення
1	Землі зайняті ріллею
2	Дорога
3	Дорога
4	Землі зайняті ріллею

Висновок

Надати узагальнюючі висновки про стан забезпечення картографічними матеріалами території сільської ради.

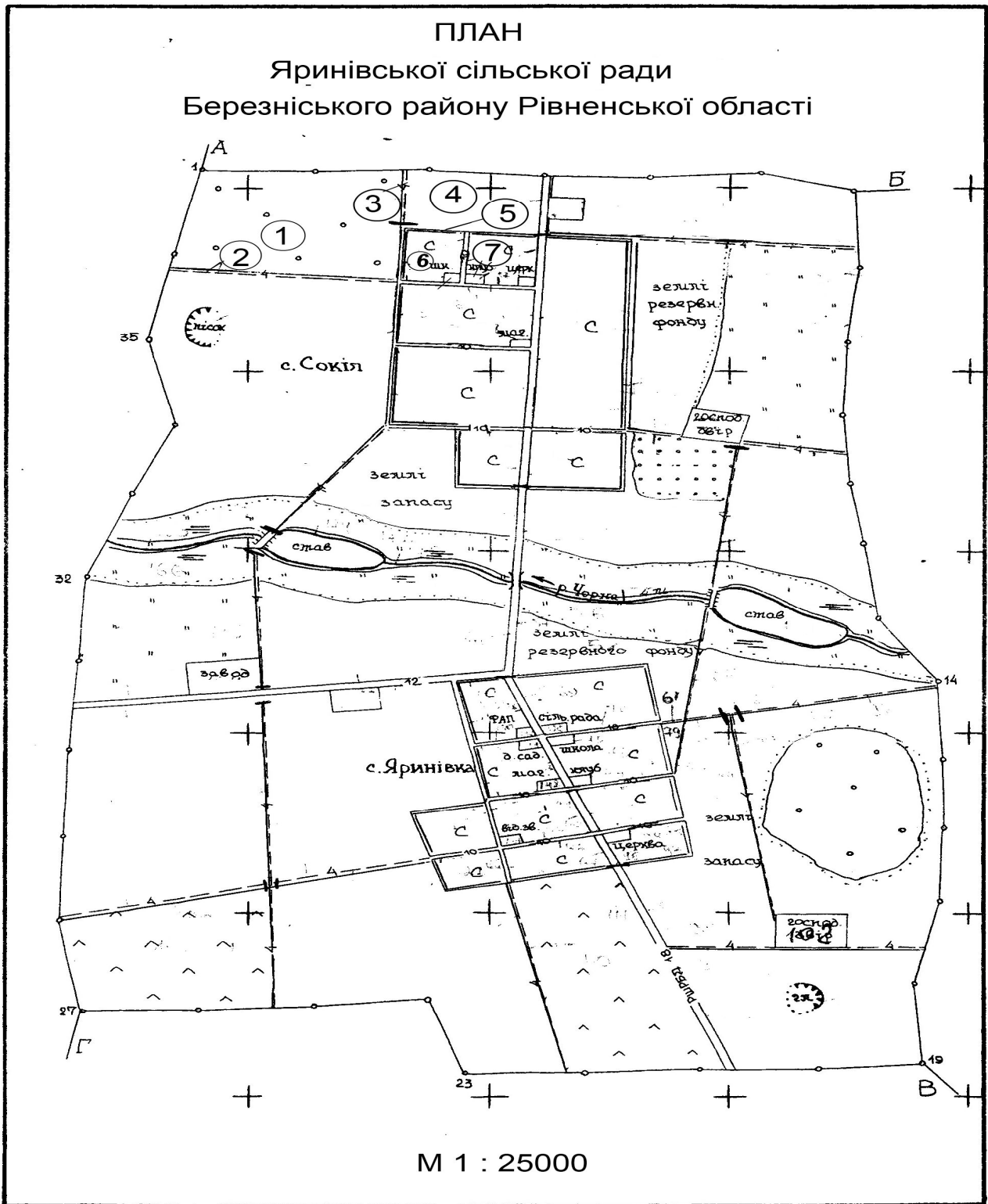

Рис. 1.1. План землекористування

1. Від чого залежить масштаб плану?
2. Назвати види обстежень, які забезпечують земельно-кадастрову інформацію.
3. Як поділяється земельно-кадастрова інформація?
4. Назвати основні картографічні матеріали.
5. Назвати основні текстові земельно-кадастрові документи.
6. На якому рівні здійснюється формування земельно-кадастрової інформації?

Рекомендована література

1. Володін М.О. Основи земельного кадастру: Навчальний посібник / М.О. Володін. – К., 2000. – 320 с.
2. Державний земельний кадастр: Підручник / М. Г. Ступень, О. Я. Микула, Є. С. Лавейкіна та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – Львів, 2011. – 309 с.
3. Закон України «Про державний земельний кадастр» (зі змінами) // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 8.
4. Земельний кодекс України (зі змінами) // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 3-4.
5. Магазинщиков Т.П. Земельний кадастр: Підручник / Т.П.Магазинщиков. – Львів : Світ, 1991. – 452 с.
6. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула та ін.; За заг. ред. М. Г. Ступеня. – 2-ге видання, стереотипне. – Львів : «Новий Світ-2000», 2006. – 336 с.

Тема : Грошова оцінка земель водного фонду

Мета роботи: ознайомитись із процедурою проведення грошової оцінки земель водного фонду в Україні.

План заняття

Вступ

Розділ 1. Грошова оцінка земель водного фонду

Висновок

Теоретична частина

Землі водного фонду, несучи багатопланове господарське, лікувальне, оздоровче, туристичне, а також і стратегічне функціональне навантаження, на відміну від земель інших категорій забезпечують людину найціннішою життєдайною сировиною і водночас готовим до вжитку продуктом, з яким конкурувати здатне хіба лише повітря. Тому вартісна оцінка земель, вкритих водою, вимагає особливо уважного вивчення, дослідження і урахування усіх ціноутворюючих факторів як єдиного засобу дня втілення у результаті грошової оцінки реальної ціни цих земель.

Нормативна грошова оцінка земель, які є під водою, визначається на основі нормативного середньорічного економічного ефекту від використання водних об'єктів, що розташовані на оцінюваній земельній площі (ділянці).

Нормативна грошова оцінка земельної ділянки підлягає індексації. Нормативний середньорічний економічний ефект, який створюється за рахунок використання розташованого на земельній ділянці водного об'єкта для задоволення народногосподарських і суспільних потреб (водопостачання міст і сіл, виробництво гідроелектроенергії, водозабезпечення теплових та атомних електростанцій, промислових, сільськогосподарських підприємств, зрошення й обводнення земель і територій, а також для ведення рибного господарства, розвитку водного транспорту та з рекреаційною метою), є часткою загальної суми усередненого (у перерахунку на одноцільове використання водних ресурсів) зазначеного ефекту.

Загальна величина середньорічного нормативного економічного ефекту розподіляється між тими виробничими фондами, водними і земельними ресурсами, що були чинниками його створення.

Практична частина

1. Отримати вихідні дані для виконання практичної роботи
2. Виконати розрахунок грошової оцінки земель водного фонду.

Вступ

Законодавча та нормативна база визначення грошової оцінки земель водного фонду.

Розділ 1 Грошова оцінка земель водного фонду

Розрахунки грошової оцінки земель, що знаходяться під водою, виконуються за формулою:

$$Цн = Eн \cdot Tк \cdot K_1 \cdot K_2 \cdot K_3 \cdot Пд, \quad (1.1)$$

де $Цн$ – грошова оцінка земельної ділянки під водою, грн.; $Eн$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання зазначеної земельної ділянки в розрахунку на 1 га, грн.; $Tк$ – термін капіталізації нормативного середньорічного економічного ефекту, який встановлюється на рівні 33 років; K_1 – коефіцієнт, який враховує місце розташування водного об'єкта; K_2 – коефіцієнт, що враховує вплив якісного стану та екологічне значення водного об'єкта; K_3 – коефіцієнт, що враховує вплив функціонального використання водного об'єкта; $Пд$ – площа ділянки під водою, га.

Наведена формула свідчить, що в основу грошової оцінки земель, вкритих водою, покладено нормативний середньорічний економічний ефект, який утворюється в результаті використання водної маси, розташованої в межах земельної ділянки для забезпечення потреб людини, шляхом водопостачання в міста, села та на підприємства; виробництва гідроелектроенергії; зрошення земель, а також рибного господарства, водного транспорту; в оздоровчих, лікувальних, рекреаційних, туристичних цілях.

Показник $Eн$ є частиною загальної суми усередненого ефекту, який утворюється внаслідок дії усіх вищезгаданих факторів використання земельної ділянки, розташованої під водою.

Загальна величина $Eн$ утворюється сукупним впливом причетних до цього чинників: виробничих фондів, земельних і водних ресурсів. Для водних об'єктів, що мають багатоцільове використання, ця частка встановлюється на рівні 0,33.

Нормативний середньорічний економічний ефект від використання земельної ділянки визначався за формулою:

$$Eн = \frac{Eв + Eп + Eг + Eз + Eрг + Eвт + Eл}{7} \times 0,33, \quad (1.2)$$

де $Eв$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта для водозабезпечення міського та сільського населення; $Eп$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта при промисловому й агропромисловому водопостачанні; $Eг$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта при виробництві гідроелектроенергії; $Eз$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта при зрошенні та обводненні сільськогосподарських земель; $Eрг$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта при веденні рибного

господарства; $E_{вт}$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта при використанні водойм з транспортною метою; $E_{л}$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання водного об'єкта при використанні водойм з лікувально-оздоровчою і туристичною метою та для масового відпочинку населення;

Середні значення коефіцієнтів нормативного економічного ефекту містяться у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Коефіцієнти нормативного економічного ефекту

Цільове використання поверхневих нормативного водних об'єктів	Величина нормативного середньорічного економічного ефекту (грн. на 1 га земельної площі під водою)
Водозабезпечення міського і сільського населення	180
Промислове, енергетичне й агропромислове водопостачання	172
Виробництво гідроелектроенергії	223
Зрошення, обводнення, осушення та регулювання водно-повітряного режиму сільськогосподарських земель	157
Ведення рибного господарства	127
Водний транспорт	134
Масовий відпочинок населення, лікувально-оздоровчі та туристичні цілі	187

Переходячи до розрахунку коефіцієнта, що враховує вплив факторів місця розташування земельної ділянки водного фонду, користуються формулою:

$$K_l = K_{зд} \cdot K_p \cdot K_z \cdot K_{л}, (1.3)$$

де $K_{зд}$ – коефіцієнт, що враховує загальнодержавне значення водного об'єкта в межах земельної ділянки; K_p – коефіцієнт, що враховує регіональні особливості даного водного об'єкта; K_z – коефіцієнт, що враховує зональні фактори місця розташування об'єкта; $K_{л}$ – коефіцієнт, що враховує вплив локальних факторів.

Значення даних коефіцієнтів з диференціацією за зонами різного ступеня зволоженості наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Коефіцієнти з детермінацією за зонами різного ступеня зволоженості

Типи водних об'єктів	Територія надмірного зволоження			Територія нестійкого зволоження			Територія недостатнього зволоження		
	Кр	Кз	Кл	Кр	Кз	Кл	Кр	Кз	Кл
Загальнодержавного	1.0	1.0	1.0	1.5	1.2	1.1	1.8	1.5	1.4
Регіонального	0.9	0.9	0.9	1.3	1.1	1.0	1.5	1.4	1.3
Зонального	0.8	0.8	0.8	1.1	1.0	1.0	1.3	1.2	1.2
Місцевого	0.7	0.7	0.7	1.0	1.0	1.0	1.2	1.1	1.1

Четвертий компонент формули – коефіцієнт, що характеризує якісний стан та екологічне значення водного об'єкта, обчислюється як сума двох коефіцієнтів:

$$K_2 = K_я \cdot K_е , (1.4)$$

де $K_я$ - коефіцієнт, що характеризує якісний стан водойми; $K_е$ - коефіцієнт, який враховує екологічне значення водойми.

Для розрахунків використовують середні орієнтовні значення цих коефіцієнтів, які містяться в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Коефіцієнти якісного стану та екологічного значення водного об'єкта

Показники	Величина коефіцієнта	
	Якісного стану ($K_я$)	Екологічного значення ($K_е$)
Якісний стан водних ресурсів		
Чисті	1.5	
Умовно чисті	1.2	
Малозабруднені	0.9	
Середньозабруднені	0.7	
Сильнозабруднені	0.5	
Екологічне значення		
Унікальні		2.0
Особливо цінні		1.5
Цінні		1.2
Інші		1.0

Останній коефіцієнт $K_з$, що входить до формули, характеризує функціональне призначення водного об'єкта, враховуючи його використання для водопостачання, водозабезпечення в містах, селах на підприємствах, а також для розвитку гідроелектроенергетики, транспорту, зрошення, водного господарства, в оздоровчих і рекреаційних цілях. В залежності від

функціонального навантаження водні об'єкти можуть бути: одноцільового, трьохцільового і багатоцільового використання.

Розрахункові значення орієнтовних величин коефіцієнта K_3 , в залежності від функціонального навантаження на водний об'єкт, який перебуває в межах земельної ділянки, що оцінюється, наведені в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Коефіцієнт функціонального призначення водного об'єкта

Напрями використання водного об'єкта	Значення коефіцієнта K_3
Одноцільове	1.0
Двохцільове	
водозабезпечення населених пунктів + рибне господарство	1.2
водозабезпечення населених пунктів + зрошення земель	1.3
рекреація + зрошення земель	1.3
гідроенергетика + рибне господарство	1.4
водний транспорт + рибне господарство	1.1
водопостачання промислових, енергетичних та агропромислових підприємств + рибне господарство	1.1
рибне господарство + зрошення земель	1.05
рекреація + гідроенергетика	1.5
водозабезпечення населених пунктів + рибне господарство + рекреація	1.6
Трьохцільове	
водний транспорт + гідроенергетика + зрошення земель	1.7
зрошення земель + водозабезпечення населених пунктів + рибне господарство	1.75
рибне господарство + водопостачання промислових, енергетичних та агропромислових підприємств + водний транспорт	1.8
водний транспорт + зрошення земель + рекреація	1.7
водопостачання промислових, енергетичних і агропромислових підприємств + рибне господарство + водний транспорт	1.6
рибне господарство + рекреація + зрошення земель	1.75
водозабезпечення населених пунктів + зрошення земель + рибне господарство	1.65
Багатоцільове	
Чотири-п'ять напрямів використання	2.0
Шість-сім напрямів використання	2.5

Висновок

Роль грошової оцінки у розвитку земельних відносин України.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризувати історичні аспекти формування нормативної грошової оцінки земель водного фонду.
2. Навести порядок розрахунку нормативної грошової оцінки земель водного фонду за методикою 1997 року.
3. Які джерела інформації використовуються під час проведення нормативної грошової оцінки земель водного фонду?

Рекомендована література

1. Водний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>.
2. Методика нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) // Офіційний вісник України від 23.12.2011. – № 97. – Стор. 138. – Ст. – 3538.
3. Про оцінку земель : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 229.
4. Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1573-13/print1360517383069506>.
5. Про Методику нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів): Постанова КМУ від 30.05.1997 № 525. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/525-97-п>.
6. Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів) // Офіційний вісник України від 26.04.2006. – № 15. – Стор. 169. – Ст. 1134 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z_0389-06.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

Тема : Визначення грошової оцінки земель лісового фонду

Мета роботи: навчитися виконувати нормативну грошову оцінку земель лісового фонду.

План заняття

Вступ

Розділ 1. Грошова оцінка земель лісового фонду

Висновок

Теоретична частина

Таксономічною одиницею нормативної грошової оцінки земель лісового фонду є таксаційний виділ. Нормативна грошова оцінка земель лісового фонду у межах землеволодінь та землекористувань визначається як сума оцінок таксаційних виділів лісових та нелісових земель, що входять до складу відповідних землеволодінь та землекористувань.

Грошову оцінку нелісових земель лісового фонду, а також земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення проводять на основі положень, викладених у відповідних розділах Методики грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення і Методики грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів.

Практичне здійснення грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення потребує вдосконалення і змін. У зв'язку з цим сталися зміни в Порядку нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення. Землі лісового фонду поділяються на лісові та нелісові. До лісових земель віднесено вкриті лісовою (деревною і чагарниковою рослинністю та не вкриті лісовою рослинністю, які підлягають залісненню (зруби, згарища, рідколісся, пустирі тощо), зайняті лісовими шляхами, просіками та протипожежними розривами. До нелісових земель віднесено землі, зайняті спорудами, пов'язаними з веденням лісового господарства, трасами ліній електропередач, продуктопроводами, підземними комунікаціями тощо; зайняті сільськогосподарськими угіддями (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища), болотами і водоймами в межах земельних ділянок лісового фонду, наданих для потреб лісового господарства.

Таксономічною одиницею нормативної грошової оцінки земель лісового фонду є таксаційний виділ. Нормативну грошову оцінку земель лісового фонду в межах землеволодінь та землекористувань визначають як суму оцінок таксаційних виділів лісових і нелісових земель, що входять до складу відповідних землеволодінь та землекористувань.

Ділянки нелісових земель, а також ділянки земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення на територіях

АР Крим та м. Севастополя в складі земель лісового фонду оцінюють на підставі положень, викладених у відповідних розділах цього Порядку та Порядку нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів.

Цей порядок застосовують для нормативної грошової оцінки лісових земель у складі земельного фонду всіх землевласників і землекористувачів незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування.

Практична частина

1. Отримати вихідні дані для виконання практичної роботи
2. Виконати розрахунок грошової оцінки земель водного фонду.

Вступ

Законодавча та нормативна база визначення грошової оцінки земель лісового фонду.

Розділ 1

Грошова оцінка земель лісового фонду

Грошову оцінку ділянки, вкритої лісовою рослинністю або призначеної для заліснення (таксаційного виділу), визначають за формулою:

$$Ц_{лд} = Ц_{нол} П_{лд}, (1.1)$$

де $Ц_{лд}$ – грошова оцінка ділянки (таксаційного виділу), грн.; $Ц_{нол}$ – грошова оцінка 1 га вкритих лісовою рослинністю або призначених для заліснення земель відповідного типу лісорослинних умов у відповідній природній (лісорослинній) зоні, групі та категорії захисності лісів, лісотаксовому поясі й розряді лісових такс (грн.); $П_{лд}$ – площа ділянки (га).

Цю формулу можна застосовувати не до всіх земель лісового фонду, а тільки до вкритих лісовою рослинністю або призначених для заліснення, тому що до об'єктів оцінки належать також сільськогосподарські угіддя, водойми, землі, зайняті спорудами тощо, які знаходяться на землях лісового фонду.

Нормативна грошова оцінка земель лісового фонду в межах землеволодінь і землекористувань визначається як сума оцінок таксаційних виділів лісових і нелісових земель, які входять до складу відповідних землеволодінь і землекористувань.

Грошова оцінка 1 га вкритих лісовою рослинністю або призначених для заліснення земель визначається за формулою:

$$Ц_{нол} = E_{л} \cdot T_{к} \cdot K_1 \cdot K_2, (1.2)$$

де $Ц_{нол}$ – грошова оцінка 1 га вкритих лісовою рослинністю або призначених для заліснення земель, певного типу лісо рослинних умов у певній лісорослинній зоні, певній групі та категорії захисності лісів, певному лісотаксовому поясі й розряді лісових такс (грн.); $E_{л}$ – нормативний середньорічний економічний ефект від використання деревини з 1 га лісових

земель відповідного типу лісу у відповідній категорії лісів й розряді лісових такс (грн.); T_k – термін капіталізації нормативного середньорічного економічного ефекту, який встановлюється на рівні 50 років; K_1 – коефіцієнт, що враховує ефект від використання не деревної продукції та природних корисних властивостей лісів; K_2 – коефіцієнт, що враховує відповідність фактичної лісистої до оптимальної.

Коефіцієнт, що враховує ефект від використання не деревної продукції та природних корисних властивостей лісів (K_1), приймають на рівні:

- для експлуатаційних лісів $K_1 = 1.5$;
- для лісів інших категорій, в яких рубки головного користування дозволені, $K_1 = 2.0$;
- для лісів, у яких рубки головного користування заборонені, $K_1 = 4.0$.

Коефіцієнти, що враховують відповідність фактичної лісистої до оптимальної (K_2), наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Значення коефіцієнта K_2

Область	Коефіцієнт K_2	Область	Коефіцієнт K_2
АР Крим (гірська частина)	1.5	Львівська	1.0
АР Крим (рівнинна)	1.7	Миколаївська	1.8
Вінницька	1.1	Одеська	1.5
Волинська	1.2	Полтавська	1.8
Дніпропетровська	1.7	Рівненська	1.1
Донецька	1.7	Сумська	1.2
Житомирська	1.1	Тернопільська	1.4
Закарпатська	1.1	Харківська	1.3
Запорізька	1.3	Херсонська	1.7
Івано-Франківська	1.2	Хмельницька	1.4
Київська	1.1	Черкаська	1.0
Кіровоградська	1.7	Чернігівська	1.1
Луганська	1.5	Чернівецька	1.1

Нормативний середньорічний економічний ефект від використання деревини з 1 га лісових земель відповідного типу лісу у відповідній категорії лісів та розряді лісових такс (E_l) визначають за формулою:

$$E_l = O_{нлс} - B_{нлс}, \quad (1.3)$$

де $O_{нлс}$ – нормативна середньорічна вартість деревини з 1 га лісових земель (грн.); $B_{нлс}$ – нормативні середньорічні витрати на ведення лісового господарства (грн.).

Нормативну середньорічну вартість деревини з 1 га лісових земель (*Онлс*) визначають за формулою:

$$Онлс = \frac{Опл}{P}, (1.4)$$

де *Опл* – нормативна вартість деревини з 1 га лісових земель за період рубки (12000–14000 грн); *P* – термін періоду обороту рубки (80 років).

Нормативні середньорічні витрати на ведення лісового господарства (*Внлс*) визначають за формулою:

$$Внлс = \frac{Вл}{Пл}, (1.5)$$

де *Вл* – загальна сума витрат за планом, яка визначається за звітністю 10-лг (грн.); *Пл* – загальна площа лісових земель (га).

Висновок

Роль грошової оцінки земель лісового фонду.

Питання для самоконтролю

1. Які землі належать до земель лісового фонду?
2. За якою формулою визначають грошову оцінку земель лісового фонду?
3. За якою формулою визначають грошову оцінку земель водного фонду?

Рекомендована література

1. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
2. Методика нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) // Офіційний вісник України від 23.12.2011. – № 97. – Стор. 138. – Ст. – 3538.
3. Про оцінку земель : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 229.
4. Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1573-13/print1360517383069506>.
5. Про Методику нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів): Постанова КМУ від 30.05.1997 № 525. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/525-97-п>.
6. Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів) // Офіційний вісник України від 26.04.2006. – № 15.

– Стр. 169. – Ст. 1134 [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z_0389-06.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

Тема : Кадастр тваринного світу

Мета роботи: ознайомитись із основин законодавчим документом (його змістом та основними положеннями) в галузі ведення державного кадастру тваринного світу та навчитися його застосовувати при вирішенні питань щодо регулювання охорони і раціонального використання тваринного світу.

План заняття

Вступ

Розділ 1. Основні положення кадастру тваринного світу»

Таблиця 1.1 Аналіз постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу»

Таблиця 1.2 Перелік похідних документів до постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу»

Висновок

Теоретична частина

Ідея створення державного кадастру тварин виникла на теренах колишнього СРСР ще у 80-х роках минулого століття. Було проведено декілька конференцій, присвячених цій темі, видану значну кількість публікацій, але розпад радянської держави зупинив цей процес. Лише у 2001 р., за ініціативи Міністерства екології та охорони навколишнього природного середовища України (далі Мінприроди), питання створення кадастру знов почало набувати актуальності в Україні.

Відповідно до діючого законодавства (Постанова КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу» від 15 листопада 1994 р. № 772), Державний кадастр тваринного світу є систематизованою сукупністю відомостей про географічне поширення видів (груп видів) тварин, їх чисельність і стан, характеристики середовища їх перебування та сучасне господарське використання, а також інших даних, необхідних для забезпечення охорони і раціонального використання тваринного світу.

Для забезпечення охорони та організації раціонального використання тваринного світу ведуться державний облік тварин, облік обсягів їх добування, а також державний кадастр тваринного світу, який містить систематизовану сукупність відомостей про географічне розповсюдження видів (груп видів) тварин, їх чисельність і стан, характеристики середовища їх існування і сучасного господарського використання та інші необхідні дані.

Порядок ведення обліку тварин та обсягу їх добування встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує

формування державної політики у сфері статистики, заінтересованими органами виконавчої влади та відповідними науковими установами.

Форма звітів про державний облік тварин та облік обсягів їх добування, порядок їх заповнення та періодичність подання затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері статистики, за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, погодженим із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Порядок ведення державного кадастру тваринного світу визначається Кабінетом Міністрів України.

Практична частина

1. Отримати роздатковий матеріал (постанова КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу»).
2. Ознайомитись із основними положеннями Закону.
3. Оформити у вигляді таблиці номери, назви статей та їх короткий зміст (про що в ній йдеться).
4. Оформити у вигляді таблиці назви та перелік нормативних та законодавчих документів що стосуються окремих питань постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу».
5. Дати аналіз відомостей і статей постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу».

Вступ

Призначення та основні завдання державного кадастру тваринного світу

Розділ 1

Особливості прийняття та дата прийняття постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу»

Особливості прийняття та дата прийняття постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу» (ким і коли прийнятий та затверджений документ), його основні положення.

Аналіз постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу»

Номер та назва статті	Короткий зміст статті

Перелік похідних документів до постанови КМУ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу»

Номер та назва статті	Перелік похідних документів

Висновок

Організація та ведення державного кадастру тваринного світу.

Питання для самоконтролю

1. Призначення державного кадастру тваринного світу.
2. Навести порядок ведення кадастру тваринного світу.
3. Як проводиться державний облік тваринного світу?
4. Інформаційне забезпечення кадастрової оцінки мисливської фауни.
5. Привести методи обліку мисливської фауни.

Рекомендована література

1. Закон України «Про тваринний світ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2894-14>.
2. Державний кадастр об'єктів тваринного світу // Словник – довідник з екології: навч.-метод. посіб. / уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішина. — Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2013. — С. 63.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 1994 р. № 772 м. Київ «Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу» { Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 748 (748-2013-п) від 07.08.2013 } [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/772-94-%D0%BF>.

Методичне видання

*Володимир Петрович Кирилюк
Степан Васильович Романчук
Михайло Васильович Шемякін
Петро Миколайович Боровик
Владислав Ігорович Драгоненко*

**Методичні рекомендації до практичних занять і
самостійної роботи з дисципліни «Галузеві кадастри».
Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»
Освітній рівень «Магістр»**

Папір офсетний. Формат 60x84/16
Фіз.. друк аркушів 1,13. Умовних друкованих аркушів 1,05.
Тираж 50 примірників.

Уманський національний університет садівництва
Міністерство освіти і науки України
20305 вул. Інститутська 1, м. Умань, Черкаська обл..

